

Een andere context om beter te kunnen zien

FOTOGRAFIE FOTODOK

★★★★★

Werk op de grenzen van kunst, fotografie, en journalistiek.

UTRECHT De titel van de tentoonstelling is bedoeld om de bezoeker te laten meanderen. Zodat hij niet de zalen in wandelt met een vooropgezet beeld in zijn hoofd van wat daar te zien zal zijn. Sneeuw is Wit – het is een veilige constatering, een opmerking die niet meteen achterdocht wekt of dubbelzinnig is.

Maar wie zich al even in de ruimte bevindt, beseft ineens: die titel is eigenlijk heel manipulatief. Wie zegt dat sneeuw wit is? Het is maar hoe je het bekijkt. Wanneer de zon erop schijnt, is ze alle kleuren tegelijk, en aan het einde van de dag is ze zwart. Hoe wit sneeuw is, hangt af van de context.

Context. Omgeving, omstandigheid, perspectief – hoe je het maar noemen wilt. Daar gaat het om in de nieuwste tentoonstelling van Fotodok. Dit Utrechtse initiatief voor documentaire fotografie opereert vanuit een groot monumentaal pand vlak buiten het centrum, waarin ook kunstenaarsateliers zijn gevestigd. Sneeuw is Wit werd met de Fotodokkers samengesteld door gasttentoonstellingsmaker en fotograaf Joris Jansen, vorig jaar de winnaar van het Steenbergen Stipendium voor net afgestudeerde talenten.

Hij verzamelde vijf fotografen/kunstenaars (Gert Jan Kocken, Lidwien van de Ven, Rob Johannesma,

Florian Göttke en Geert van Kesteren) die werken op de grenzen van documentaire fotografie, journalistiek en beeldende kunst. Zij maken werk dat enerzijds gebruik maakt van de onderzoekende en objectieve tactieken van de verslaggeving, maar dat tegelijkertijd op geheel eigen wijze commentaar levert op die zogenaamde onpartijdigheid, en vragen stelt bij wat de media hun publiek zoal voorschotelen.

Commentaar op de 'onpartijdigheid' van de media

Zo reconstrueerde Florian Göttke in zijn project *Toppled* de val van Saddam Hussein aan de hand van de talloze foto's van de dictator, die na zijn verdrijving door de Irakezen van hun voetstuk werden geduwd en gemolesteerd. Nauwkeurig legde Göttke zijn materiaal, afkomstig van internet en uit kranten, naast elkaar en kwam zo tot verrassende inzichten over de beeldenstorm – puur door goed te kijken en de 'waarheid' niet voor lief te nemen.

Dat laatste doen ook zijn collega-exposanten niet. Geert van Kesteren fotografeerde in *Why Mister, Why?* (2003-2004) het door oorlog geteisterde Irak. Met *Baghdad Calling* van vijf jaar later breidde hij zijn verslag uit: hierin zijn ook foto's te zien die 'gewone' mensen in het oorlogsgebied namen met hun mobiele tele-

foons. Die kiekjes geven nog weer een ander beeld van Irak.

Er zitten mooie lijnen in de tentoonstelling. De beeldenstorm die Göttke toont, vindt een verrassende parallel in het werk van Gert Jan Kocken, hoewel dat over een heel ander onderwerp gaat (het bombardement op Nagasaki en Hiroshima).

De suggestieve foto's van Lidwien van de Ven over onze voorgeprogrammeerde en vastgeroeste blik op de problemen tussen Israël en de Palestijnen haken in op dat wat Rob Johannesma probeert duidelijk te maken via collages van krantenberichten en -foto's: dat om beter te kunnen zien, je soms anders moet kijken. De context moet veranderen.

Hoewel de werkwijze van Johannesma niet in alle gevallen even begrijpelijk is, kun je onder de vijf exposanten eigenlijk geen zwakke schakel ontdekken. Voor de meeste bezoekers zullen de afzonderlijke projecten geen verrassingen zijn, omdat zij die al op andere plekken zagen, maar de combinatie ervan levert weer nieuwe inzichten op.

Zo schiep *Sneeuw is Wit* een nieuwe context. Waarbij moet worden opgemerkt dat door de tentoonstellingsmakers net te weinig houvast wordt geboden. Deze tentoonstelling is inhoudelijk sterk maar niet al te makkelijk, en was gebaat geweest bij een betere inleiding. Nu jakkert de arge bezoeker wellicht wat al te richtingloos de sneeuwvlakte op.

Merel Bem

Fotodok: Sneeuw is Wit. Tot en met 30 /12, Van Asch van Wijckskade 28, Utrecht.

But just before Corporal Chin attaches the chain, he takes an American flag, which has been handed up to him and drapes it over the head of the statue. This is one of the most publicized moments of the war.

